VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM

FACULTEIT GEDRAGS- EN BEWEGINGSWETENSCHAPPEN
AFDELING KLINISCHE, NEURO- EN ONTWIKKELINGSPSYCHOLOGIE

Eerste psychologische hulp aan oorlogsgetroffenen

Marit Sijbrandij

Vrije Universiteit Afdeling Klinische, Neuro- en Ontwikkelingspychologie
WHO Collaborating Center for Research and Dissemination of Psychological Interventions
International Society of Traumatic Stress Studies (ISTSS, President-elect)

Deze presentatie:

Psychische klachten bij vluchtelingen en migranten

Bewezen effectieve psychosociale interventies bij populaties blootgesteld aan crises

Trauma en schokkende gebeurtenissen

Oorlogsrelateerd trauma
Gebrek aan onderdak en voedsel
Riskante vlucht
Familie achterlaten
Blootstelling aan traumatische evaringen onderweg

Overbelaste opvangcentra
Sociale isolatie
Geen zicht op werk
Verlies van rol
Niet uitkomen van verwachtingen van migratie
Onzekerheden over verblijfsstatus
Zorgen om familie in land van herkomst

Aragona et al 2012, Priebe et al 2016, Mazzetti 2008

Psychische klachten bij vluchtelingen en migranten (40 studies, 11053 deelnemers)

Vluchtelingen en migranten[1]

27% Depressie

24% Posttraumatische Stress Stoornis

6% Bipolaire stoornis

1% Psychotische stoornis

Verminderd functioneren

Gerelateerde somatische klachten

[1]Patanè et al (submitted)

Algemene populatie

4.4% Depressie[2]

1.1% Posttraumatische Stress Stoornis[3]

0.6% Bipolaire stoornis[2]

0.28% Psychotische stoornis[4]

[2]WHO (2017); [3]Karam et al (2014); [4]Charlson et al (2018)

Interventie pyramide[1]

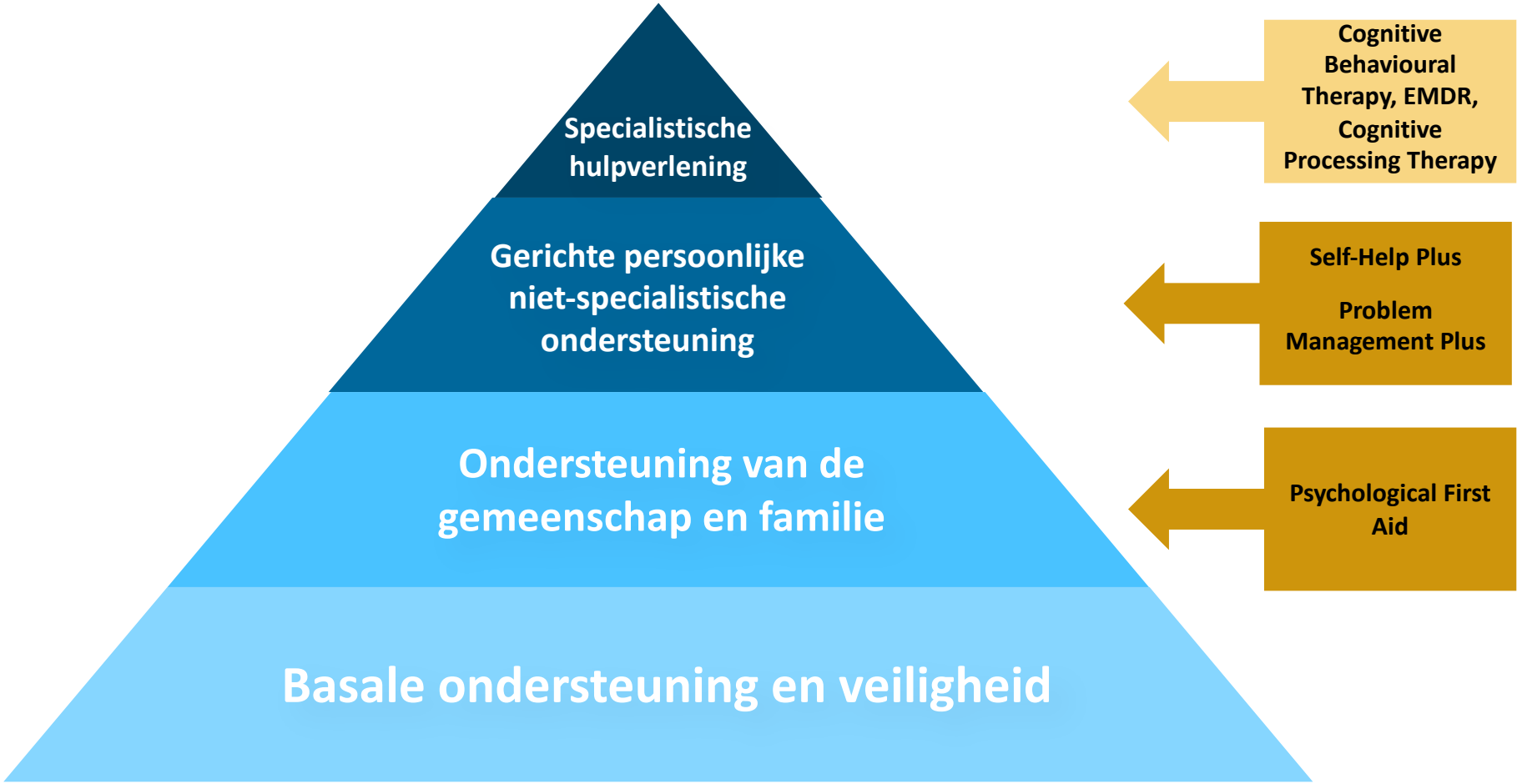

[1]IASC Reference Group MHPSS, 2010

Psychological First Aid (PFA)

- Praktische zorg en ondersteuning van basisbehoeften
- Bescherming tegen verdere schade
- Koppelen aan informatie, diensten en sociale ondersteuning
- Luisteren zonder druk en geruststellen

Wereldwijd toegepast bij humanitaire crises

Psychological First Aid (PFA)

Resultaten uit Sierra Leone:
PFA training verbetert de kennis van adequate psychosociale reacties op acute traumatische gebeurtenissen

Effect nog steeds aanwezig 6 maanden na training[1]

[1]Sijbrandij et al (2020). *International journal of environmental research and public health*, *17*(2), 484.

Effectonderzoek naar PFA onder Amerikaanse slachtoffers van misdrijven: geen effect van PFA op psychische klachten, maar sneller herstel van algemeen functioneren[2]

[2]McCart et al (2020). *J Consult Clin Psychol*, *88*(8), 681-695.

Self-Help Plus

5 sessies groep-stressmanagement cursus ontwikkeld door WHO

Groepen tot 30 personen begeleid door niet-gespecialiseerde begeleiders met minimale training

Ontspanningsoefeningen, mindfulness, compassie

Geïllustreerd boek en vooraf opgenomen audio-oefeningen: https://apps.who.int/iris/handle/10665/339150

Effectief bij het voorkomen van psychische stoornissen bij vluchtelingen in Turkije[1] en Europa[2], en het verminderen van angst en het verbeteren van het welzijn bij vluchtelingen in Oeganda[3]

[1]Acarturk et al (2022). *World Psychiatry*, *21*(1), 88-95; [2]Purgato et al (2021). *Psychotherapy and psychosomatics*, *90*(6), 403-414; [3]Tol et al (2020). *The Lancet Global Health*, *8*(2), e254-e263.

Problem Management Plus (PM+)

Ontwikkeld door WHO

Taakherschikking

Schaalbaar

Effectief

Transdiagnostisch

Kort (5 sessies van 90 minuten)
Versies: individueel en groep
Voor mensen met verhoogde spanning & somberheid en verminderd functioneren (K-10 en WHODAS 2.0)

Culturele aanpassing aan de doelgroep essentieel
Zie: https://apps.who.int/iris/handle/1066/206417
Oekraïense versie beschikbaar

Doelen van PM+

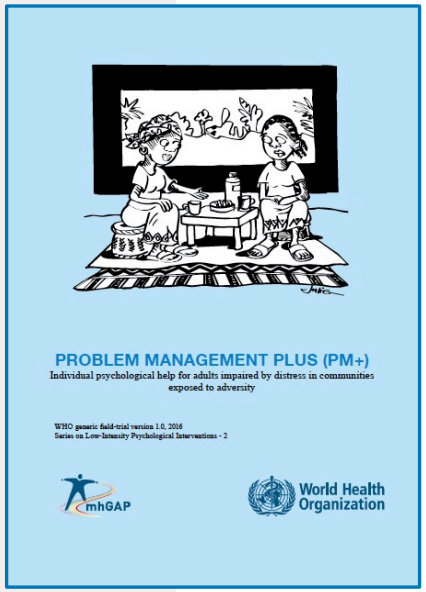

Deelnemers/cliënten vaardigheden bijbrengen om met emotionele problemen (depressie, angst en stress) en dagelijkse praktische problemen om te gaan.
Om problemen te verminderen die klanten als belangrijk voor hen beschouwen

Inhoud: probleemoplossing, stressmanagement, gedragsactivering en toegang tot sociale steun bevorderen

Evidentie voor PM+

Individuele PM+ effectief in RCT's Pakistan (346 mensen) en Kenia (421 vrouwen)

Groep PM+ effectief in RCT's in Pakistan (612 mensen) en Nepal (611 mensen) en Jordanië (410 vluchtelingen)

Rahman, A., Hamdani, S.U. Riaz Awan, N., Bryant, R.A., Dawson, K.S., Firaz Khan, M., Mukhtar-ul-Haq Azeemi, M., Akhtar, P., Nazir, H., Chiumento, A., Sijbrandij, M., Wang, D., Farooq, S., van Ommeren, M. (2016), *JAMA, 27;316(24):2609-2617*

Bryant, R.A., Schafer, A. Dawson, K.S., Anjuri, D. Mulili, C., Lincoln Ndogoni, L., Koyiet, P., Sijbrandij, M., Ulate, J., Harper, M, van Ommeren, M., *2017, PloS Medicine.*

Jordans MJD, Kohrt BA, Sangraula M, Turner EL, Wang X, et al. (2021) Effectiveness of Group Problem Management Plus, a brief psychological intervention for adults affected by humanitarian disasters in Nepal: A cluster randomized controlled trial. PLOS Medicine 18(6): e1003621

Bryant, R.A., Bawaneh, A., Awwad, M., Al-Hayek, H., Giardinelli, L., Whitney, C., Jordans, M.J.D., Cuijpers, P., Sijbrandij, M., Ventevogel, P., Dawson, K., & Akhtar, A. on behalf of the STRENGTHS Consortium (under eview). Effectiveness of a brief group behavioural intervention on common mental disorders in Syrian refugees and the secondary effect on their children: A randomised clinical trial

Individuele PM+ bij Syrische vluchtelingen in Nederland

Significante effecten na 1 week en 3 maanden voor PM+ vs. controle:

- Afname angst, depressie, PTSS-symptomen
- Afname zelf-geïdentificeerde problemen
- Verbetering van het functioneren

De Graaff et al (2020). *Epidemiology and Psychiatric Sciences*, *29*

Groeps-PM+ bij Syrische vluchtelingen in Jordanië

410 volwassen Syrische vluchtelingen gerandomiseerd in groep-PM+ of gebruikelijke hulpverlening

Aanzienlijke vermindering van depressie en zelf-geïdentificeerde problemen, maar geen vermindering van angst, PTSS, rouw, algemeen functioneren, psychische gezondheid van kinderen

Sterker effect voor depressie na controle op trauma en actuele stressoren

Bryant, R.A., et al (in press). *Plos Medicine*

UNSW AUSTRALIA

International Medical Corps

Geïndiceerde preventie strategieën

Getrapte of collaboratieve zorgstrategieën

Korte cognitieve gedragstherapieën (4-6 sessies)

Eye Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR)

Bisson et al (2021). *Clin Psychol Rev, 86, 102004*

Afsluitend

Evidentie voor schaalbare interventies in door oorlog en crisis getroffen bevolkingsgroepen is de afgelopen 5 jaar sterk toegenomen

Altijd culturele aanpassing van interventies aan de beoogde populatie!

Idealiter multisectorale interventies, gericht op meerdere problemen/ niveaus in de gemeenschap

Contact

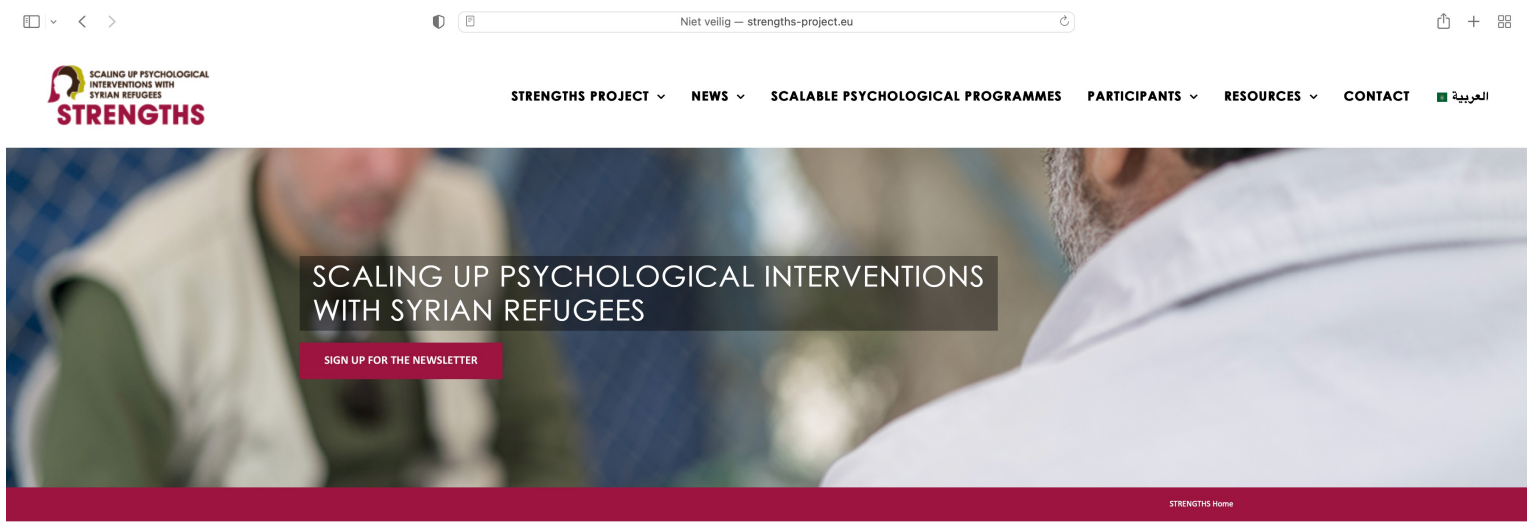

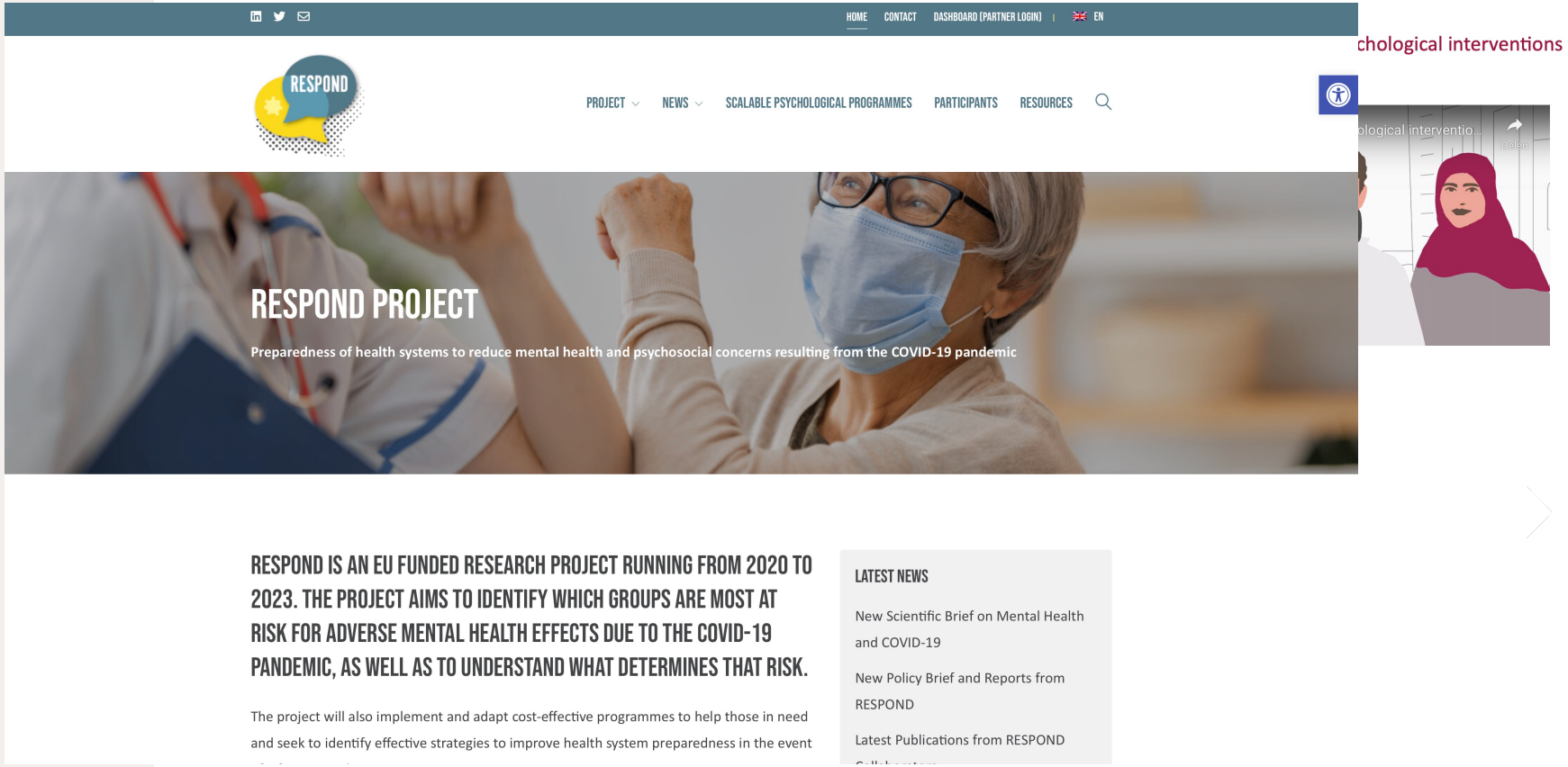

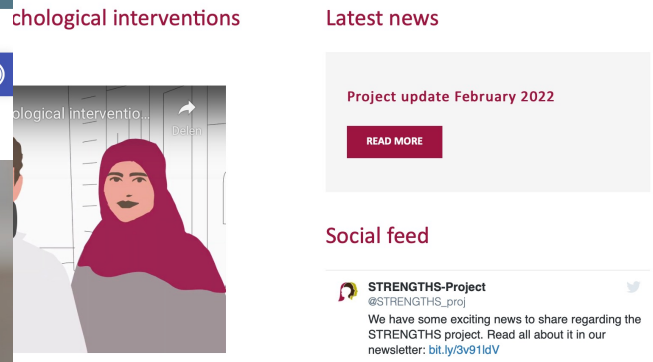

Marit Sijbrandij
e.m.sijbrandij@vu.nl

www.strengths-project.eu
www.respond-project.eu